

Előterjesztés 1. melléklete

üzleti jelentés

- 2023 év -

Társaság neve: **MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ
Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**

székhelye: **4026 Debrecen, Hunyadi u. 1-3.**

cégjegyzékszáma: **09-09-016787**

adószáma: **22298317-2-09**

statisztikai számjel: **22298317-9102-572-09**

Debrecen, 2024. május 6.

**MODEM Modern és Kortárs
Nonprofit Kft. (1.)**
4026 Debrecen, Hunyadi u. 1-3.
Adószám: 22298317-2-09
Cgj.: 09-09-016787
Bsz.: 11138800-23909795

Vizi Katalin
ügyvezető

Jelen üzleti jelentés célja, hogy az éves beszámoló adatainak értékelésével bemutassuk mindazokat a szakmai-, gazdálkodási-, és egyéb tényezőket, amelyek hatással voltak a társaság 2023-as üzleti évére, gazdálkodásra és eredményére.

I. A Társaság helye és szerepe a város életében

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 2006. május 25. napján megtartott ülésén meghozott 133/2006. (V.25.) Ö.h-val a társadalom közös szükségleteinek kielégítését nyereség-, és vagyonszerzési cél nélkül szolgáló tevékenység folytatására létrehozta a Társaságot, amely először közhasznú társaságként, napjainkban pedig közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaságként működik, önkormányzati feladatot átvállalva, annak ellátását kiegészítve.

A Társaság a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 13. §-a, a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 121. §-a, valamint a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (Kultv.) 37/a §-a, 37/B §-a és 76 § a alapján az alábbi köz- és közhasznú feladatokat látja el:

- őrzi, gondozza és állandó kiállításon bemutatja a MODEM kortárs képzőművészeti gyűjteményt,
- MODEM kortárs képzőművészeti gyűjtemény kutatásának biztosítása, kutatása, feldolgozása és publikálása,
- időszaki kiállításokon bemutatja a hazai és a nemzetközi modern, valamint a kortárs képzőművészet legjelentősebb alkotóit és tendenciáit,
- a kiállításokhoz kapcsolódóan társművészeti programokat, valamint közérdeklődésre számot tartó tudományos, ismeretterjesztő, művészeti programokat szervez,
- a kiállításokhoz kapcsolódóan olyan katalógusokat, valamint egyéb adathordozókat készít és hoz forgalomba, amelyek magas szakmai színvonalon nyújtanak általános információkat és szakmai ismereteket, továbbá oktatási céllal is hasznosíthatók
- kiemelt partnerként segíti a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar tevékenységét,
- múzeumpedagógiai, érzékenyítő és közösségépítő programokat rendez minden korosztály számára, továbbá képzőművészeti és egyéb művészeti előadásokat, workshopokat, képzőművészeti tematikájú nyári táborokat szervez
- szerepet vállal a városba irányuló kulturális turizmus élénkítésében – ehhez kapcsolódóan aktív nemzetközi művészetet közvetítő és népszerűsítő tevékenységet folytat,
- lehetőségeihez mérten évente megszervezi a Debreceni Nemzetközi Művésztelepet,

- szakmai és infrastrukturális támogatást nyújt közösségépítő, közösségfejlesztő programok szervezéséhez

II. A Társaság működését befolyásoló folyamatok bemutatása

2023. január 1. napjával a Társaság cégneve MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságra, rövidített cégneve MODEM Modern és Kortárs Nonprofit Kft.-re módosult. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a közérdekű muzeális gyűjtemény működési engedélyének kiadása iránti kérelmet nyújt be a Társaság számára, azzal, hogy a muzeális intézmény folyamatos és rendeltetésszerű működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek teljeskörűen rendelkezésre állnak és azok biztosítását vállalja.

Debrecen Megyei Jogú Önkormányzata 2023. január 01. napjától a művészeti központ korábban Déri Múzeum által használt 576 m² nagyságú ingatlanrészét ismét a Társaság ingyenes hasznosításába adja.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium 2023. április 19-én a MGy/IV/1767-1/2023. nyilvántartási számon kiadja a működési engedélyt, ami alapján a Társaság megszerzi a muzeális intézményi státuszt.

2022 októberében az energiaárak kedvezőtlen alakulása miatt 2023. január 1.-december 31. napjai között a MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ 3. emeleti kiállítóterében a szolgáltatás szünetelt.

III. A Társaság működésével és gazdálkodásával kapcsolatos információk

A Társaság főtevékenysége: 9102'08 Múzeumi tevékenység

A 2011. évi CLXXV. törvény 2. § 20.) pontja alapján közhasznú tevékenység minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

A társaság egyéb, nem jövedelemszerzésre irányuló közhasznú tevékenységei:

- 58.11 '08 Könyvkiadás
- 58.14 '08 Folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
- 59.13 '08 Film-, video- és televízióprogram terjesztése
- 59.14 '08 Filmvetítés
- 85.52 '08 Kulturális képzés
- 85.59 '08 Máshova nem sorolt egyéb oktatás
- 90.03 '08 Alkotóművészet
- 94.99 '08 Máshova nem sorolt egyéb közösségi, társadalmi tevékenység

A Társaság a felsorolt adatok elkülönített gyűjtésére költséghelyeket és munkaszámokat alkalmaz.

A közhasznú tevékenységünkhöz közvetlenül kapcsolódó költségeket és bevételeket K kóddal, míg a vállalkozási tevékenységünkhöz közvetlenül kapcsolódó költségeket és bevételeket V kóddal ellátva elkülönítetten könyveljük. A közhasznú és a vállalkozási tevékenység érdekében egyaránt felmerülő közvetett költségeket E kóddal látjuk el, majd év végén árbevétel arányosan (a vállalkozási bevételeknek az összes bevételekhez viszonyított arányával) osztjuk fel.

2023-ban a közhasznú feladatok ellátásra, az ingatlanok üzemeltetésre, valamint személyi jellegű ráfordításokra 466 040 e forint működési támogatást kaptunk a fenntartótól. Ebből az összegből a kiállítások és a rendezvények szervezésére és lebonyolításra 40 829 e forintot fordítottunk.

A Társaság vállalkozási tevékenységet is folytat, de azt kizárólag a közhasznú céljai elérése érdekében, közhasznú célt nem veszélyeztetve végzi.

A 2023. évi vállalkozási tevékenységünk árbevétele 20 344 e Ft. Ez az összes bevételhez viszonyítva 3,7 %, amely az alábbiakból tevődik össze:

ingatlan és ingóság bérbeadásból származó bevétel:	8 546 e Ft
közvetített szolgáltatásokból származó bevétel:	510 e Ft
kereskedelmi tevékenységből származó bevétel:	3 822 e Ft
marketing bevétel:	150 e Ft
tanulmányírás:	5 680 e Ft
rendezvényszervezés bevétele:	1 636 e Ft

IV. A Társaság kutatási-fejlesztési tevékenysége

A Társaság a tevékenység jellegéből adódóan kutatás-fejlesztési tevékenységet nem folytat.

V. A Társaság telephelyeinek bemutatása

A Társaság nem rendelkezik telephellyel.

VI. A Társaság környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségei

Társaságunknak a környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettsége nem áll fenn, mivel tevékenységünk során környezetre káros anyag, illetve veszélyes hulladék nem képződik. Ebből kifolyólag a környezetvédelemnek a Társaság pénzügyi helyzetére befolyásoló szerepe nincs, ezzel összefüggő támogatásban nem részesült.

VII. A Társaság foglalkoztatáspolitikája

A Társaság foglalkoztatáspolitikája a munkatársak megtartására, motiválásra, fejlesztésére és ezzel párhuzamosan az új munkavállalók kiválasztására és beilleszkedésének segítésére fókuszál. Meggyőződésünk, hogy a munkavállalóink lojalitásának és motiváltságának alapját az jelenti, hogy számukra stabil munkahelyet, jó munkakörülményeket, komplex feladatokat és versenyképes bért tudjunk nyújtani. A Társaság a munkavállalói számára nyelvtudási-, és egyéb szakmai fejlődési lehetőséget biztosít.

A társaság munkavállalói létszáma 2023-ban 41 fő volt, ebből 2 fő közfoglalkoztatott. Év közben a munkánkat 2 fő önkéntes és 6 fő gyakornok segítette.

VIII. Jövedelmezőség

Bevételek:

➤ feladatellátáshoz biztosított működési támogatás:	466 040 e Ft
➤ cél szerinti (közhasznú) tevékenységből származó bevételek:	59.553 e Ft
➤ pályázat útján központi költségvetési forrásból elnyert támogatás:	4 193 e Ft
➤ vállalkozási tevékenységből származó bevételek:	20 344 e Ft

Költségek és ráfordítások:

A Társaság a működése során törekszik a költségekkel való hatékony gazdálkodásra. A Kft. költség szerkezetére a személyi jellegű és az anyagjellegű ráfordítások dominanciája jellemző. Az előző évhez viszonyítva a személyi jellegű ráfordítások összege 15,36 %-kal nőtt, míg az anyagjellegű ráfordítások összege 9,31 %-kal csökkent.

	2022 év	2023 év
személyi jellegű ráfordítások	224 764 e Ft	259 281 e Ft
anyagjellegű ráfordítások	277 959 e Ft	252 074 e Ft

Eredmény

A Társaság a tevékenysége jellegéből adódóan nem törekszik nyereség elérésre, feladata, hogy a fenntartói döntésekkel összhangban a rendelkezésre álló erőforrásokat minél hatékonyabban használja fel. Nyereség elérése esetén az nem osztható fel a tagok között, hanem az eredménytartalékba kerül elszámolásra.

A Társaság 2023. évi adózott eredménye: 19 053 e Ft.

IX. A Társaságnál felmerülő kockázatok elemzése

A 100 %-os Önkormányzati tulajdonban lévő nonprofit kft. 2023. évi nettó árbevétele 28 673 e Ft. Az előző évhez képest a Társaság 38,72 %-os árbevétel növekedéssel zárta a 2023-as évet.

A saját tőkének 131 097 e Ft, amely stabil növekedést mutat a korábbi üzleti évhez képest. A Társaság 2023. évről készített kiegészítő mellékletében bemutatott cash-flow elemzés és a pénzügyi mutatószámok kedvező előrejelzései alapján a Társaságnál működése stabil és kiegyensúlyozott, a meglévő folyószámlahitelen kívüli hitel-, kamat-, likviditás és cash-flow kockázat nem merül fel.

X. A mérleg fordulónapját követő jelentős események

- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 25/2024. (II.22.) határozatával elfogadja a Társaság 2024. évi költségvetését.
- Az infláció mértéke 17,6 %.
- Átlagosan 20 %-os béremelés hajtható végre.
- A 2024. január 1. napjától érvénybe lépő, a nem lakossági fogyasztókat érintő víz- és szennyvízelvezetési díj növekedése, társaságunknál nem eredményez jelentős költségnövekedést.
- Az orosz-ukrán konfliktus miatt továbbra is fennálló veszélyhelyzet nincs negatív hatással a gazdálkodásunkra.

A mérleg fordulónapja után a Társaság folyamataiban egyéb jelentős változás, illetve esemény nem történt.

XI. Szakmai munka

2022 a rendrakás és a stabilizáció éve volt, belső munka, amely lehetőséget teremtett egy erős szakmai csapat összeállítására, valamint a falainkon túlnyúló, hiánypótló tevékenységek megfogalmazására és megvalósítására. A tavalyi évben a kilenc megrendezett kiállítás mellett a Debreceni Egyetemen MODEM-kurzus néven képzést indítottunk, megnyitottuk a MODEM Spot Budapestet, ahol a Képzőművészeti Egyetem és a MOME hallgatóinak tartottunk 2023-ban is kurátori workshopokat. Az Apolló Mozival nyári kertmozi sorozatot szerveztünk Belvárosi Kertmozi néven, a Méliusz Juhász Péter Könyvtárral kutatói pályázatot írtunk ki Debrecen művészettörténeti hagyományainak feltárására, és a sort hosszan lehetne folytatni...

A lendület ezt követően is velünk maradt, hasonlóan intenzív évet tudhatunk magunk mögött 2023-ban is, ám egy új stratégiát is megfogalmaztunk: a falakon belül megrendezett izgalmas és hiánypótló tárlatok mellett társadalmasítani kívántuk a MODEM-et, és a helyi közösségek bevonásával a művészetten keresztül vizsgáltuk a jól-lét kérdését Debrecenben például a Szociális akupunktúra elnevezésű projekttel. Egy másik 2023-as közösségkapcsolati programunk, a Feltűnő tárgyak – A mi kortárs gyűjteményünk a szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrummal együttműködve valósult meg, amelynek kiindulópontját a két intézmény gyűjteménye adta. Kié a múzeum? Mennyire lehet mindenkié egy kulturális intézmény? Milyen múzeumot kívánnak maguknak a debreceniek? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kerestük a választ művészek bevonásával, helyi közösségeket megszólítva és megkérdezve a MODEM saját gyűjteményének folyamatos bemutatásával és kommunikálásával.

2023-ban is készültünk fontos kiállításokkal: március végéig tartott a 30+ - kísérleti művészetpedagógiai tárlat, amely Don Tamás kurátor 4 éven át vezetett pedagógiai tevékenységének essenciája volt, február közepén nyílt az Antal-Lusztig-gyűjteményt feldolgozó sorozat 4. tárlata, amely az Alföldi iskola gyűjteményben szerepelő alkotók munkáit mutatta be Földközben címmel. A tavasz során Re:Re néven nemzetközi csoportos kiállítást nyitottunk, amely a népszerű művészeti újrajátszások, az ún. re-enactmentek performatív ismételten alapuló esztétikai stratégiáit vagy eljárásait kívánta feltárni, ahol a nemzetközi kortárs művészeti csúcsteljesítmények mellett hazai, debreceni alkotók is szerves részét képezhették az impozáns tárlatnak. Ezen kívül életműkiállításokat is rendeztünk: a nemzetközi karriert jegyző, Debrecenben élő Keserő Károly, valamint Esterházy Marcell hiánypótló egyéni tárlataival jelentkeztünk, majd különleges külső helyszínen, a 24 emeletes toronyház egyik lakásában létrehozott helyspecifikus kiállítással és kötettel emlékeztünk Tar Sándorra a Déri Múzeummal együttműködve.

A 2022-es Tasnádi József: Apóriák című tárlata a MODEM szervezésében útra kelt és májusban a szófiai Bolgár Nemzeti Múzeum Arsenal Kortárs Művészeti Galériájában került újra megrendezésre. A MODEM falai mögül kilépve pedig részt vettünk a Keserő 90. című

köztéri fotókiállítás organizációjában az Együtt Balatonudvariért Egyesülettel közreműködve.

Folytattuk oktatói tevékenységünket is a Debreceni Egyetemen, de immár a SZTE-BTK-val kibővíve. Nem maradt el a MODEM-díj sem: a Debreceni Református Kollégium Múzeumának gyűjteménye adta a fiatal kurátorok pályázatának kiindulópontját, amelyből aztán a nyertesek elképzelései kiállítás formájában valósulnak meg 2024-ben. A 2023-as Budapest Contemporary kortárs művészeti vásáron a MODEM standjánál a 2022-es MODEM-díj pályakezdő győztesek pedig be is mutatták alkotásaikat.

A MODEM az elmúlt években törekszik arra, hogy egyre több lokális együttműködésben vegyen részt. Ennek az igyekezetnek a következő állomása egy új programsorozat *Tiéd itt a tér* címmel, amelynek keretén belül különböző, a város kulturális szcénájához kötődő embereket kérünk fel arra, hogy találjanak ki egy-egy programot a MODEM-be. Ugyanennek a törekvésnek egy másik lába volt az *Az adat érzéki látszata* című konferencia és kiállítás a Méliusz Juhász Péter Könyvtárral együttműködve, szakmai partner a budapesti Moholy-Nagy Művészeti Egyetem volt.

2023-ban a MODEM elnyerte a muzeális intézményi státuszt, így a gyűjteménye közgyűjteménnyé vált és belépett a hazai muzeális intézményi hálóba. Szintén a tavalyi évben az intézmény megszerezte a Családbarát Múzeum elismerést a 18. Múzeumok Őszi Fesztiválja programsorozat nyitórendezvényén és elnyerte a 2023-as Múzeumpedagógiai Nívódíj ICOM különdíját a 30+ Kísérleti Művészetpedagógiai Projekttel. Az AICA Műkritikusok Nemzetközi Szövetségének Magyar Tagozata tíz év után újraindította az AICA-díját, ahol a *Re:Re. Művészi újrajátszás, az újrajátszás művészete* a "Legjobb kuratori projekt", míg az *Esterházy Marcell: Timelines* című tárlata a "Legjobb egyéni kiállítás" jelöltjei között szerepelt. A 2023-as év vizuális újítása volt az egri Esterházy Károly Katolikus Egyetem Média és Design Intézet tervezőgrafika szakának hallgatói segítségével megtervezett honlapunk beindítása, mely elnyerte az Év Honlapja 2023 díjat. Tudományos publikációs díjat nyert a MODEM művészeti vezetője, Süli-Zakar Szabolcs a *Re:Re, a művészi újrajátszás az újrajátszás művészete* című kiállítás és katalógus szakmai munkájáért.

Az év talán legnagyobb volumenű feladata az Antal-Lusztig-gyűjtemény kortárs szekciójának még jelenleg is tartó feldolgozási folyamata volt, mely közel ezer tételt takar és mondhatni érintetlen. Az anyag feldolgozása nemcsak kiváló művészettörténeti, kutatói feladat, hanem valódi értékteremtés. A feldolgozás komoly eredményeket szülhet és jelentősen gazdagíthatja a város kulturális identitását.

A kiállítások mellett a vállalt oktatási, tudományos és ismeretterjesztési feladatokkal a MODEM rendszeresen hallatott magáról: a több mint 250 cikk és interjú, több száz poszt és új követő az online platformokon, fontos szakmai sikerek és teltházas programok jellemezték az évet.

FÖLDKÖZELBEN

Mednyánszky László, Koszta József, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Tornyai János, Endre Béla, Glatz Oszkár, Nagy István, Rudnay Gyula, Medgyessy Ferenc és Holló László művei az Antal-Lusztig-gyűjteményben

Kiállítás időtartama: február 19. – április 30.

Helyszín: MODEM, Földszinti kiállítótér

A legnagyobb magyar magángyűjteményt bemutató könyv- és kiállítás-sorozat részeként 2023-ban a negyedik kötet művészeiből mutattunk be egy válogatást. A kötetek a Déri Múzeum égisze alatt jelentek meg. A kiállítás központi motívuma a magyar puszta, az Alföld. Erre a jellegzetes, karakteres tájra először a romantika festői figyeltek fel, miközben a maguk számára és a világ felé szerettek volna felmutatni valami sajátosan magyart, valami olyat, amit más országok, nemzetek nem birtokolnak.

A 20. században, az elsők közt a hódmezővásárhelyi születésű Tornyai vallotta magáénak a pusztát, ő festette meg legtöbbször, és az Antal-Lusztig-gyűjteményben is tőle található a legtöbb alföldi tájkép. Tornyai érdeklődése az 1910-es években fordult az alföldi rónaság témája felé. Fáradhatatlanul készítette a bámulatosan friss és változatos olajvázatait, leginkább kisméretű kartonokra, falemezekre. Tornyai mellett Koszta József és Endre Béla festészete kötődött a legszorosabban az alföldi piktúrához.

Mednyánszky és Nagy István háborúhoz kapcsolódó műegyüttese az Antal-Lusztig-kollekcióban drámai képet fest a fronton zajló eseményekről úgy, hogy valójában egyikük sem ábrázolta közvetlen a háború borzalmait.

A festők mellett megjelenik a korszak egyik nagy szobrásza, Medgyessy Ferenc, akinek munkái jól illeszkednek abba a szellemiségbe, amelyet a többi művész képvisel. A kiállítás „legfiatalabb” alkotója, Holló László nemcsak Debrecen képzőművészeti életében töltött be jelentős szerepet a város egyik legjobb festőjeként, hanem Antal Péter gyűjtői karrierjének is meghatározó szereplője volt.

Kiállítók:

Mednyánszky László, Koszta József, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Tornyai János, Endre Béla, Glatz Oszkár, Nagy István, Rudnay Gyula, Medgyessy Ferenc, Holló László

Kurátor:

Nagy T. Katalin

RE-RE: MŰVÉSZI ÚJRAJÁTSZÁS, AZ ÚJRAJÁTSZÁS MŰVÉSZETE

Kiállítás időtartama: április 22. – szeptember 17.

Helyszín: MODEM, 2. emeleti kiállítótér

A Re-Re címen futó tárlat a népszerű művészeti újrajátszásokat, ún. re-enactmentek performatív ismételten alapuló esztétikai stratégiáit kívánta feltárni. Amikor a művész vagy a mű visszamutat, újrajátszik egy általa közvetlenül nem feltétlenül ismert, ma már a (kulturális) emlékezet mezőibe tolodott eseményt vagy (mű)tárgyat. A tárlat a nagy narratívák helyett elsősorban az elbeszélte történetek fontosságára helyezte a hangsúlyt.

A kiállítás felépítését tekintve a globálistól szűkült egészen a lokálisig, párhuzamos logikát követve a kollektívától a személyes emlékezetig. Kezdve a Jeremy Deller nevével fémjelzett (Turner-díj, Velencei Biennálé) Orgreave-i csatával, a művészi re-enactmentek egyik legtöbbet hivatkozott alkotásával, majd a médiareprezentáció kérdéseire rávilágító Zbigniew Libera és Irina Botea Bucan munkáival. A következő szekció a különféle – társadalmi és családi vonatkozású – archívumokat vizsgálta (Erhardt Miklós, Misota Dániel, Schuller Judit Flóra). Majd egyre fokozva a személyes perspektívát, a kisebb társadalmi csoportok, a család és a személyes vonatkozások (Pettendi Szabó Péter, Tóth Kinga), a kulturális megidézések (Ingela Johansson, Esterházy Péter) irányába haladt, végül pedig a teljes személyességig, az izolált terekig jutott.

A jellemzően multimediális, irodalmi ihletettségű művek ritmusát a nagyléptékű, komplex installációk (Kis Varsó, Bögös Lóránd) törték meg, melyek a MODEM második emeleti

kiállítóterében kaptak helyet. A korábbi külföldi re-enactment tárlatokhoz képest az installációk jelenléte szokatlanabb, és a szűkebb témafelvetés szempontjából vállaltan kérdésesebb volt. A művek a személyes emlékezet és a hivatalos narratívák feldolgozásaként értelmezhetőek, ahol különféle stratégiák mentén árnyalják, kérdőjelezik meg tudásunkat. A kiállítás a kelet-közép-európai alkotások és művészek előtérbe helyezésére törekedett, kiemelve a regionális kapcsolatok fontosságát, kiegészítve azokat egy-egy ismert alpművel és kuriózzummal. A tárlathoz katalógust adtunk ki hazai és külföldi szerzők tanulmányaival, ahol kísérletet tettünk a re-enactment kifejezőbb fordítására, definiálására.

Kiállítók:

Lola Arias (AR), Bögös Lóránd, Erhardt Miklós, Irina Botea Bucan (RO), Jeremy Deller (UK), Esterházy Péter, Granda Kilomba (PT), Hofgárt Károly, Ingela Johansson (SE), Zbigniew Libera (PL), Kis Varsó, Misota Dániel, Pettendi Szabó Péter, Societe Realiste (FR-HU), Schuller Judit Flóra, Tasnádi József, Tóth Kinga.

Kurátor:

Dr. Süli-Zakar Szabolcs

FELTÚNÓ TÁRGYAK – A MI KORTÁRS GYŰJTEMÉNYÜNK

Kiállítás időtartalma: június 15. – július 23. (Szentendre), 2023. november 26. – 2024. április 28. (Debrecen)

Helyszín: Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre; MODEM, Debrecen

A MODEM a szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrummal együttműködve hozta létre ezt az oktatási projektet, amelynek kiindulópontját a két intézmény gyűjteménye adta. Mindkét intézmény hónapokon át tartó workshopokat tartott különböző helyi közösségeknek az egyetemistáktól kezdve a nyugdíjas óvónőig. A két együttműködő partner kollégái hosszas egyeztetés alapján közösen dolgozták ki azt a módszertant, amellyel lebonyolították a különböző csoportok számára a foglalkozásokat. A rendszeres találkozásokon olyan kérdéseket vitattak meg, amelyek arra keresik a választ, hogy mi a feladata egy múzeumnak a XXI. században, kié a múzeum, kinek szól, kiket szólít meg egy kiállító intézmény, mely közösségek kapnak belépést és mennyire szólítja meg őket egy adott kiállítás, mennyire lehet egy múzeum, vagy galéria demokratikus, mennyire lehet mindenkié egy kulturális intézmény, milyen múzeumot kívánnak maguknak a debreceniek, mi szól az ő városukról és közösségeikről.

Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket tematizáltunk az adott közösségekkel. A MODEM gyűjteményéből kiindulva a földszinti, kis méretű terünkben a célunk az volt, hogy a csoportok, a kurátorok vezetésével, saját tárgyak beemelésével kiállításokat hozzanak létre a fentebb említett kérdésekre reagálva. Továbbá, hogy a kiállításokon keresztül lehetőséget biztosítsunk a helyi közösségeknek megfogalmazni és elmondani, mi fontos számukra egy múzeumban.

Ez a kezdeményezés folytatta a márciusban lezáruló 30+ projektet, hiszen ugyanúgy közös párbeszéd volt a kiindulópont, csak jelen esetben nem a műveken, hanem az intézményen volt a hangsúly. Lényegében felmértük, hogy különböző helyi közösségek hogyan gondolkodnak a múzeumról, milyen múzeumot éreznének a sajátjuknak. Terveink szerint megjelentetünk egy módszertani kétnyelvű összefoglaló kiadványt, ami akár majd felhasználható további projektekhez is.

Részvevők:

Bodor Sára Vera, Don Tamás, Debreceni Egyetem hallgatói, György Gabriella, Nagy Lilien, Puszt Zsófia, Sütő Tünde, Török Krisztián Gábor, Váradi Emese, Varga Krisztina, a város nyugdíjas óvónői közül egy csoport

TASNÁDI JÓZSEF: APÓRIÁK

A kiállítás időtartama: május 4. – június 25.

Helyszín: The Sofia Arsenal – Museum of Contemporary Art Nemzeti Galéria, Kortárs Művészeti Múzeum,

Szófia, Bulgária

Tasnádi installációi és generatív digitális kísérletei vizuális esszék, melyek történetté, textuális narratívává íródnak át, ennek köszönhetően az értelmezés és a gondolattársítás gazdag, buja, nyílt mezői tárulnak fel. Tasnádi József asszociációkkal és vizuálisan generált történetekkel foglalkozik, víziói alapját a megfogalmazott szövegek adják, és e médiumváltásnak köszönhetően megnyílik a mindenben túlmutató transzcendens távlat: „Szeretném azt hinni, hogy munkáim hasonlítanak az álmokra. Azok is az ébrenlét valóságából épülnek, csak kissé különös módon.”

Tasnádi alkotói tevékenysége különféle művészeti diszciplínák és műfajok területeire terjed ki, írásai, rajzai, digitális kísérletei, installációi és intervenciói azonban egy rendkívül koherens, szerves egész részei. Mélyen megélt tapasztalatok költői, művészi megközelítései, melyek egyszerre alkotói és még inkább életvezetési, túlélési stratégiákként szolgálnak számára. Rátalál dolgokra, amelyek spontán módon összekapcsolódnak olyan metatartalmakkal, mint a remény, az emlékezet, a halál, a közlés lehetetlensége, a paradoxon, a hely, a tér és az idő, a jelenlét vagy annak hiánya. E meghatározó kérdéskörökhöz kapcsolódva ugyanakkor a technológia és a művészet viszonyait is vizsgálja. Olyan hibrid kortárs művészeti módszerekkel tematizál fontos kérdéseket, amelyekben szorosan összekapcsolódik a (tudományos) kutatás, a (művészeti) feldolgozás/reflexió és a poétikus szintézis igénye.

A kiállítás a debreceni MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ 2022-ben megrendezett tárlatának aktualizált változata. A kiállítás koncepcióját – fenntartva a MODEM-es koncepciót, az Apóriákat – a hely adottságaihoz adaptálva szűkítettük a víz/utazás fogalmi köré. A kiállításon térbeli, beltéri installációkat (Desert Inn, La Primavera, Yesterdays) és egy új, a helyszínen létrehozott kültér (Waiting is a way of life), vetített videókat (The Persistence of Memory, La Primavera), egy TV-ken futó videóösszeállítást, valamint egy rajz-videó sort mutattunk be. A kiállítás szervezésében együttműködő partnerünk a Liszt Intézet, Magyar Kulturális Központ Szófia (uki.bg) volt.

Kurátor:

Dr. Süli-Zakar Szabolcs

KÖRBE-KÖRBE: KESERÜ KÁROLY FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

A kiállítás időtartama: május 28. – július 30.

Helyszín: MODEM, Földszinti kiállítótér

Keserü Károly nemzetközi hírű képzőművész, aki 1986-ban, huszonnégy évesen Debrecenből vándorolt ki Ausztráliába. Képzőművészeti tanulmányokat folytatott a Melbourne-i Swinburne University-n és a Victorian College of Arts-on. 2000-ben, Ausztrália egyik legjelentősebb képzőművészeti díját, a Samstag-ot nyerte el, s ennek keretében a londoni Saint Martins College of Arts-on mesterképzésre járhatott, melynek befejezéseként 2004-ben mester diplomát szerzett. Ezután, feleségével úgy döntöttek, hogy Londonban maradnak. 2003-tól az egyik jó nevű galéria, a Patrick Heide Contemporary Art művészei közé választotta. E galéria a mai napig rendez munkáiból rendszeresen kiállításokat, és szerepelteti műveit a különböző művészeti vásárokon. 2011-ben a B55 Galéria meghívására Budapesten nyílt kiállítása egy másik londoni művésszel közösen, majd ugyanitt önálló tárlattal jelentkezett, ezt követően hívta meg a VárfoK Galéria művészei körébe. 2013 óta újra Debrecenben él és dolgozik.

A MODEM kiállítása eddigi életútjának bemutatására vállalkozott. Bár alkotásai három kontinens országaiba kerültek, de a családi gyűjteménynek köszönhetően végig követhettük művésze alakulását és változását, és megismerhettük legújabb munkáit.

Keserü Károly művészetére nagy hatással volt az ausztrál aboriginal art, az őslakosok művésze, annak egyik ága, a pöttyökből való komponálás. A pöttyökből, négyzetekből épülő, fegyelmezett képi struktúrák éppúgy jellemzik művészetét,

mint az expresszív fellángolások, vagy a sokszor játékos és humoros szövegművek. Művésze sok vonásában rokon a zenei komponálás természetével, úgy bánik az apró formákkal és színekkel, mint a zenészek a hangokkal.

Debrecen, a MODEM régóta volt adós e kiállítással, hiszen a művész éppen egy évtizede él a városban, ahol csak kevesen tudnak e nemzetközileg is ismert alkotóművészről.

Kurátor:

Nagy T. Katalin

ESTERHÁZY MARCELL: TIMELINES

Kiállítás időtartama: augusztus 26. – november 26.

Helyszín: MODEM, földszinti kiállítótér

Esterházy Marcell 2003-ban diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetem Intermédia Tanszékén. Azóta fontos szereplője a hazai kortárs képzőművészeti intézményrendszernek. Meghatározó galériákban és múzeumokban szerepelt csoportos kiállításokon itthon és külföldön. Például: a Capa Központban, a Paksi Képtárban, a budapesti Ludwig Múzeumban, a Budapest Galériában, a dunájvárosi ICA-D-ben, a Magyar Zsidó Múzeumban, a londoni Tenderpixer Galériában, a prágai biennálén, a varsói Zachęta – National Gallery of Art-ban stb. Az idei MODEM-es Timelines volt az első nagy intézményben megrendezésre kerülő egyéni kiállítása. A tárlat fókuszában Esterházy videóművei álltak, minden videóhoz kapcsolódva megjelent egy-egy tárgy a térben, amelyek részben a művész egyéb médiumú alkotásai közül kerültek ki, részben pedig a nagymúltú hercegi-grófi család archívumából, valamint láthatóak voltak különböző kortárs művészek a téma szempontjából releváns alkotásai is. Esterházy művészeti praxisának középpontjában a család története áll, ezen keresztül bizonyos szempontból felsejlett a látogatók előtt a magyar történelem néhány fontos momentuma. A kiállítás egy fontos intézményrendszeri hiányt pótol, ami kiemelt szakmai érdeklődést eredményezett.

Kurátorok:

Don Tamás, Mucsi Emese

MODEM SPOT BUDAPEST PROGRAMJA

A program időtartama: kb. 2 havonta egy hétvége

A MODEM budapesti helyszínén idén is az esemény alapú projektek domináltak. A tavalyi év második felében a MODEM kurátorai két hiánypótló workshopot tartottak a Magyar Képzőművészeti Egyetem Képzőművészet-elmélet szakos, valamint a MOME Design- és művészetmenedzsment szakos hallgatóinak. Ezeket a programokat megelőzően nem volt jellemző, hogy a két budapesti művészeti egyetem elméletszakos hallgatóinak lehetőségük lett volna a közös gondolkodásra. A Don Tamás és Török Krisztián Gábor által tartott események sok pozitív visszajelzést kaptak, éppen ezért idén is terveztünk hasonló workshopokat a MODEM Spot Budapest tereiben. Több olyan két napos műhelymunkát terveztünk, amelyek keretein belül különböző interaktív feladatokon keresztül próbáltuk megérteni a kurátori hivatás különböző aspektusait. Mindeközben igyekeztünk, hogy ezek az alkalmak a lehetőségekhez mérten minél interdiszciplinárisabbak legyenek, ezért bevontunk néhány társművészeti ágazat képviselőit is.

A két napos eseményeken kívül két rövid, egy- egy hetes, úgynevezett pop-up kiállítást is szerveztünk a MODEM-díj tavalyi nyerteseinek, Biró Dávidnak és Koltay Dorottya Szonjának. Koltay Dorottya Szonja 2020-ban diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Főként festészettel és videóval foglalkozik, különböző színházi produkciókban társalkotóként vesz részt. Munkáiban személyes történetekkel dolgozik. A képek központi szereplője a

Marcsa nevű fiktív alak. A MODEM Spotban bemutatásra kerülő anyagán évek óta dolgozik, ez a sorozat sehol máshol nem szerepelt még így együtt. Biró Dávid a Kaposvári Egyetem és a MOME fotós képzésein szerzett diplomát. Évek óta rendszeres résztvevője különböző hazai és nemzetközi kiállításoknak. Munkáiban a technológia és a társadalom kapcsolatával foglalkozik, valamint a legújabb digitális fejlesztések kritikai olvasatával. Képeit erősen meghatározza a digitális esztétika. A MODEM Spotban a legújabb sorozatából állítottunk ki néhány darabot.

Kurátor:

Don Tamás

Workshopvezetők:

Don Tamás, Török Gábor Krisztián

„AZ VAGYOK, AKI VAGYOK. ÚGYSE LEHETEK MÁS: MIÉRT FÉLJEK HÁT FELFEDEZNI, KI VAGYOK?” – TAR SÁNDOR

Helyszín: Az ikonikus debreceni toronyház 19. emeletének 203-as lakása

A kiállítás időtartama: 2023. november 11. – 2024. február 11.

A MODEM már 2022-ben elkezdett szorosan együttműködni helyi kulturális intézményekkel. Ennek keretében valósult meg a Holnemváros című kiállítás is, amely a Déri Múzeum Fotótárának gyűjteményét értelmezte újra kortárs művészek bevonásával. Ezt az izgalmas együttműködést 2023-ban is folytattuk a Déri Múzeummal közösen. Az ez évre is átnyúló projekt fókuszában a debreceni író, Tar Sándor személye áll, aki egyre nagyobb hangsúllyal jelenik meg a város kulturális emlékezetében, a 2022-es Tar-konferencia is ezt bizonyítja. Kiállításunk kiindulópontja nem annyira Tar munkássága, sokkal inkább élettörténete volt, amelyen keresztül bizonyos szempontból be lehetett mutatni az 1956 utáni magyar történelmet, társadalmat. A szerző a 70-es években kezdett ismertté válni a Nyugat-Németországban élő magyar munkásokról írt szociográfiái révén. A budapesti értelmiség kedvelte a munkáit, ő maga mégis mindig idegenkedett az értelmiségi köröktől, a munkások között érezte jól magát. Később a magyar társadalom periferiáján élő emberekről írt novellákat, a '90-es évek végén beismerte, hogy ügynökként jelentett a Kádár-korszakban.

Rendhagyó módon a kiállítás nem a MODEM tereiben került megrendezésre, hanem a vasútállomás mellett lévő ikonikus, 24 emeletes épület egyik felső emeletén. Így a látogatók egy olyan miliőben tudtak mélyebben megismerkedni Tar személyével, amely nagyon is közel állt hozzá. A kiállítást egy márciusi workshop előzte meg, amelynek keretén belül az összes művész

ellátogatott Debrecenbe, ahol megismerkedhettek a kiállítás helyszínéül szolgáló lakással, valamint mélyebb betekintést kaptak Tar életébe, munkáiba, amelyről elsősorban a kiállítás társkurátora, Lakner Lajos irodalomtörténész mesélt nekik. Lakneren kívül más meghívott előadók is bővítették a művészek tudását az íróval kapcsolatban. Ez az esemény fontos első lépés volt a projekt szempontjából, hiszen a résztvevők rengeteg inspirációt meríthettek az ott elhangzottakból.

Kurátorok:

Lakner Lajos és Don Tamás

Felkért művészek:

Gerhes Gábor, Kádár Emese, Németh Ilona, Szilágyi Lenke, Tóth Balázs Máté

HATÁRKOR – FÁTYOL ZOLTÁN ÉS TAMUS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Helyszín: MODEM, földszinti kiállítótér

A kiállítás időtartama: 2023. december 16. – 2024. március 03.

A „határkor” egy komplex átalakulási folyamatot jelző időszak a saját rend alapján stabilitásra szert tevő korszakok között, átmenet, amely az előre mutató gesztusával hidat képez a meghaladottnak vélt múltból a jövő felé. Az emberéletnek is vannak ilyen – gyakran szimbolikus eseményekkel megszentelt – intenzív időszakai, amelyek lehetőséget teremtenek az eredmények összegzésére és új célok kijelölésére. A Határkor című kiállítás két debreceni alkotó, Fátyol Zoltán képzőművész és Tamus István grafikusművész hetvenedik születésnapját ünnepli az érett pályaszakaszukból származó művek rendszerezésével.

A meghatározó helyi művészek MODEM-es kiállítása nem törekedhet teljeskörű életműáttekintésre, ugyanakkor a fontosabb képcsoportok egymás mellé rendezésével szeretne betekintést engedni abba, milyen témák, motívumok és technikai kísérletezések határozták meg e két eltérő habitusú alkotó eddigi életútját. A leginkább a keresztény hit és a bibliai történetek, helyi vonatkozású és utazások során bejárt terek, valamint különleges élethelyzetek inspirálta mozgalmas grafikáiról ismert Tamus István 2023-ban, a különféle anyagokkal kísérletező, az archaikus kifejezőmódokkal párbeszédbe lépve önérvényű magánmitológiát teremtő Fátyol Zoltán pedig 2024-ben ünnepli hetvenedik születésnapját. Ez a kiállítás ugyanakkor nem csupán visszatekintés, hanem határátkö is, amely a legfrissebb művek bemutatásával továbblépési lehetőségeket előjelez.

Kurátor:

Áfra János

VONAL MENTÉN – A MODEM GYŰJTEMÉNYÉNEK KIÁLLÍTÁSA

Helyszín: MODEM, földszinti project space

A kiállítás időtartama: 2023. január 1. – 2023. november 24.

A Vonat Mentén a debreceni MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ gyűjteményének intézményen belüli állandó tárlata. Az eltelt 17 év tudatos gyűjtéseiből, műtárgyvásárlásaiból és a Debreceni Nemzetközi Művésztelep felajánlásaiból máig folyamatosan formálódó kollekció képezi a kurátori válogatás nyomán létrejött kiállítás alapját, mely a vonal kortárs használatát kutatja különféle médiumokban. A vonalat elsődlegesen használó rajznak, főként a tanulmánynak, a 20. század elejéig alárendelt szerepe volt a képzőművészetben, pusztán a vázlat funkcióját tölthette be, napjainkra azonban teljes értékű alkotásnak tekintjük. A tárlaton bemutatott fotókon, festményeken és szobrokon megjelenő vonalhasználat újraértelmezi a rajz-vonal ideáját. Itt már a művészi eszme hordozójává válik: a valóság megértéséhez és ábrázolásához az egyszerűség, az összpontosítás és a könnyedség álcáját ügyesen használó eszközzé.

Kurátor:

Dr. Süli-Zakar Szabolcs

